

ZB| Planbureau
en Bibliotheek
van Zeeland

Nalevingsonderzoek 2018-2019

Onderzoek naar de naleving van wettelijke regels voor alcoholverkoop aan jongeren

Juni 2019

José van den Boomgaard
Jolanda van Overbeeke – van Sluijs

Inhoudsopgave

Inleiding	pagina 3
Onderzoeksverantwoording	pagina 4 – 8
Naleving	pagina 9 - 20
Conclusies	pagina 21

Inleiding

Het Zeeuwse project Laat Ze Niet Verzuipen! (LZNVZ)* en de 13 Zeeuwse gemeenten willen inzicht in de mate waarin alcoholverstrekkers zich houden aan de wettelijke leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop van alcohol. Daarvoor voeren de gezamenlijke gemeenten tweejaarlijks een nalevingsonderzoek uit. Dit is de rapportage van het Nalevingsonderzoek 2018/2019, uitgevoerd door ZB| Planbureau onder vier categorieën alcoholverkopende bedrijven: supermarkten, slijterijen, commerciële horeca en paracommercie**.

*In de campagne LZNVZ werken de 13 Zeeuwse gemeenten, GGD Zeeland, Indigo Preventie, politie Zeeland West-Brabant en andere maatschappelijke partners samen aan de preventie van alcoholgebruik onder de Zeeuwse jeugd.

** Paracommerciële instellingen zijn verenigingen en stichtingen die horeca-activiteiten uitvoeren die los staan van hun hoofddoelstelling, zoals bijvoorbeeld dorps-, wijk- en buurthuizen en kantines van sportverenigingen.

Onderzoeksverantwoording (1 van 5)

Aanvang onderzoek en frequentie

De eerste meting in Zeeland was in 2011 (alleen supermarkten en slijterijen). Vanaf 2014 wordt een tweejaarlijks onderzoek uitgevoerd onder de hierna genoemde vier categorieën alcoholverstrekkers.

Onderzoekspopulatie

Alcoholverstrekkers in Zeeland, onderverdeeld in vier categorieën: supermarkten, slijterijen, commerciële horeca en paracommercie.

Selectie onderzoekspopulatie en vergelijkbaarheid

In de voorbereidingsfase van het Naleefonderzoek 2018 is met de 13 gemeenten afgesproken een kwaliteitsslag te maken in de vergelijkbaarheid van de resultaten. D.w.z. vergelijkbaarheid van de resultaten in de tijd en van de resultaten tussen gemeenten. Waar in de Nalevingsonderzoeken 2014 en 2016 sprake was van gemeentelijke selecties van te bezoeken bedrijven en daarmee van niet-representatieve onderzoekspopulaties, is in 2018 gekozen voor een a-selecte steekproef per gemeente. ZB| Planbureau heeft per categorie, per gemeente a-selecte steekproeven getrokken, zodanig dat de aantallen te bezoeken bedrijven representatief zijn voor de totale populatie per categorie per gemeente. ZB heeft de steekproef in de vorm van een advies gepresenteerd aan de gemeenten. Het steekproefadvies bracht t.o.v. 2016 een verdubbeling mee van het aantal te bezoeken bedrijven. Uiteindelijk volgden 10 van de 13 gemeenten het steekproefadvies van ZB| Planbureau. De overige drie gemeenten -Borsele, Terneuzen en Vlissingen- kozen ervoor het aantal te bezoeken bedrijven op het niveau van 2016 te houden. Borsele koos daarbij voor een verlaagde steekproef. Terneuzen en Vlissingen leverden net als in 2016 een eigen selectie van te bezoeken bedrijven aan. In Terneuzen zijn verder op verzoek van die gemeente geen supermarkten bezocht, omdat daar recent een eigen controle onder supermarkten was gehouden. De resultaten daarvan vallen buiten het kader van dit onderzoek.

Onderzoeksverantwoording (2 van 5)

Vervolg: Selectie onderzoekspopulatie en vergelijkbaarheid

Eindresultaat steekproef:

In alle Zeeuwse gemeenten zijn alle supermarkten* en alle slijterijen bezocht. De relatief geringe aantallen supermarkten en slijterijen rechtvaardigen het bezoeken van de totale populatie.

Bij tien** van de 13 gemeenten is een steekproef getrokken uit de categorieën commerciële horeca en paracommercie. Bij de overige drie gemeenten is voor Borsele een lagere steekproef getrokken uit de commerciële horeca en paracommercie. Terneuzen en Vlissingen hebben voor deze beide categorieën een eigen selectie aangeleverd. Door deze afwijkende aanpak moet bij deze drie gemeenten een kanttekening worden geplaatst t.a.v. de vergelijkbaarheid van de resultaten tussen de gemeenten en in de tijd.

Vergelijking in de tijd pas vanaf 2020 mogelijk

Met het bezoeken van de totale populatie supermarkten en slijterijen, gecombineerd met een steekproef uit de commerciële horeca en paracommercie is niet alleen een kwaliteitsslag gemaakt. Met deze gewijzigde onderzoeksopzet is ook de basis gelegd voor toekomstige vergelijking van de resultaten. D.w.z. door de gewijzigde onderzoeksopzet 2018/2019 is geen vergelijking mogelijk met de resultaten uit eerdere naleefonderzoeken. Uitgaande van de 2-jaarlijkse onderzoekscyclus, vindt er in 2020 weer een naleefonderzoek plaats. De resultaten van het onderzoek 2020 kunnen dan vergeleken worden met de resultaten van dit onderzoek 2018/2019.

Kanttekeningen bij de vergelijkbaarheid

Hieronder nog twee kanttekeningen bij de vergelijkbaarheid van de resultaten.

1. Naleefonderzoek 2018/2019 - drie afwijkende gemeenten: zie reeds hierboven.
2. Geen vergelijking mogelijk met eerdere meetjaren: zie reeds hierboven.
3. Lage absolute aantallen: het gaat in dit onderzoek in sommige gevallen om (zeer) lage absolute aantallen bedrijven waarover percentages worden gegeven en waarover conclusies worden getrokken. Voorzichtigheid bij de interpretatie van de cijfers is dan ook geboden. Lage absolute aantallen zijn nl. mogelijk niet representatief voor de totale populatie.

*Uitzondering is Terneuzen. Hier zijn geen supermarkten bezocht, wel alle slijterijen (zie verder hierboven).

**Goes, Hulst, Kapelle, Middelburg, Noord-Beveland, Reimerswaal, Schouwen-Duiveland, Sluis, Tholen, Veere.

Onderzoeksverantwoording (3 van 5)

Aantal te bezoeken bedrijven

De combinatie 'totale populatie supermarkten en slijterijen' en 'steekproef of eigen selectie uit de commerciële horeca en paracommercie leidde voor de gezamenlijke 13 gemeenten tot 890 te bezoeken alcoholverstrekkers. De tabel hieronder geeft inzicht in de aantallen te bezoeken bedrijven per categorie/per gemeente. Meer dan de helft (60%) betreft commerciële horeca. Dit aandeel is het hoogst in de toeristengemeenten Sluis (73%) en Veere (70%).

Tabel 1. Aantallen te bezoeken alcoholverstrekkers per gemeente naar soort bedrijf

	supermarkt		slijterij		commerciële horeca		paracommercie		totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Borsele	5	19%	2	7%	11	41%	9	33%	27	100%
Goes	11	13%	6	7%	52	63%	14	17%	83	100%
Hulst	14	18%	7	9%	41	52%	17	22%	79	100%
Kapelle	4	14%	3	10%	16	55%	6	21%	29	100%
Middelburg	11	13%	10	11%	51	58%	16	18%	88	100%
Noord-Beveland	9	17%	3	6%	31	58%	10	19%	53	100%
Reimerswaal	7	16%	5	11%	22	49%	11	24%	45	100%
Schouwen-Duiveland	14	13%	7	7%	67	63%	18	17%	106	100%
Sluis	11	11%	9	9%	75	73%	8	8%	103	100%
Terneuzen	0	0%	7	11%	33	54%	21	34%	61	100%
Tholen	9	17%	3	6%	28	54%	12	23%	52	100%
Veere	10	10%	5	5%	73	70%	16	15%	104	100%
Vlissingen	17	28%	6	10%	32	53%	5	8%	60	100%
ZEELAND	122	14%	73	8%	532	60%	163	18%	890	100%

Bron: Nalevingsonderzoek (ZB, 2018-2019)

Onderzoeksverantwoording (4 van 5)

Aantal geslaagde bezoeken

Van de 890 te bezoeken bedrijven zijn er 790 succesvol bezocht. D.w.z. de mysteryshoppers konden daar naar binnen om een aankoop poging te doen en kregen al dan niet alcohol. De overige 100 bedrijven konden om diverse redenen niet of niet succesvol worden bezocht. Details worden per adres naar de gemeenten teruggekoppeld. Een belangrijke oorzaak is de niet optimale kwaliteit en actualiteit van de gemeentelijke adreslijsten. Tijdens een tussentijdse evaluatie met de gemeenten is dit al als verbeterpunt vastgesteld. De 100 niet-geslaagde bezoeken worden in de resultaten buiten beschouwing gelaten.

Veldwerk

ZB| Planbureau heeft naast de algemene coördinatie, analyse en rapportage, voor het eerst ook het veldwerk zelf uitgevoerd. De regionale en lokale kennis bij ZB was een pré gezien het grote aantal te bezoeken adressen in combinatie met bovengenoemd verbeterpunt.

Werkwijze veldwerk: via het inzetten van mysteryshoppers zijn 890 alcoholverstrekkers bezocht. De mysteryshoppers waren allen 18 jaar of iets ouder. Ze gingen in tweetallen met de auto op stap aan de hand van een adreslijst met te bezoeken alcoholverstrekkers. De basisopdracht die de mysteryshoppers meekregen: *koop/bestel alcohol, kijk of er naar je leeftijd en/of ID wordt gevraagd, als er naar je leeftijd wordt gevraagd zeg je uiteraard dat je 18 bent, als er naar je ID wordt gevraagd dan 'heb je die niet bij je', kijk of je zonder ID alcohol kunt kopen. Rapporteer deze bevindingen.* De bedrijven die alcohol verkochten aan de mysteryshoppers deden dit in bijna alle gevallen zonder naar leeftijd én ID te vragen. In enkele gevallen vroegen ze er wel naar, maar verkochten desondanks alcohol. Eén mysteryshopper was de BOB en bestelde steeds fris, de andere bestelde alcohol. De mysteryshoppers zijn alleen ingezet in gemeenten waar ze *niet* bekend zijn, dus waar ze bij bedrijven niet herkend konden worden en om die reden het vragen naar leeftijd/ID achterwege zou kunnen blijven. De mysteryshoppers kregen vooraf een gedetailleerde instructie. De inhoud van de instructie, inclusief kwaliteitsborging vormen samen het uitvoeringsprotocol. Voor het geval er zich calamiteiten zouden voordoen hadden de mysteryshoppers een brief namens de gezamenlijke gemeenten bij zich waarin hun opdracht werd toegelicht. Tijdens het mysteryshoppen was altijd iemand van ZB bereikbaar voor overleg of vragen en opmerkingen over te bezoeken adressen. Ook werden ervaringen tussen de mysteryshoppers uitgewisseld, waardoor nieuwe shoppers konden profiteren van de reeds opgedane kennis.

Onderzoeksverantwoording (5 van 5)

Vervolg veldwerk

Planning veldwerk: het veldwerk is uitgevoerd in twee fasen. De eerste fase in de periode eind augustus t/m begin december 2018, de tweede fase van half april tot half mei 2019. De bedrijven zijn met name bezocht op vrijdagen en zaterdagen en op andere dagen als dit vanwege openingstijden/activiteiten nodig was. Oorspronkelijk zou het veldwerk in 2018 zijn afgerond. Werkende weg bleek dit niet haalbaar. De voortgang van het veldwerk werd in een aantal shopweken negatief beïnvloed door het beschikken over onvoldoende mysteryshoppers. Daarnaast heeft ook de kwaliteit van de gemeentelijke adreslijsten bijgedragen aan de vertraging. De vertraging resulteerde in een lijst met restadressen die gezien het seizoen (met name toeristisch gebonden bedrijven en veldsporten) eind 2018 niet meer succesvol bezocht konden worden. In overleg met de gemeenten is besloten het veldwerk in het voorjaar van 2019 af te ronden.

Werving en inzetbaarheid mysteryshoppers: het grootste deel van de mysteryshoppers waren HZ-studenten, geworven en gecontracteerd via TWZ (uitzendbureau HZ). Enkele mysteryshoppers waren afkomstig van de Scalda-opleidingen Handhavers en Beveiligers. Er is primair geworven op 'minimaal 18 jaar maar er jonger uitzien dan 18 jaar'. Gedurende de hele veldwerkperiode zijn zo'n 40 mysteryshoppers actief geweest. Zij gingen in wisselende of vaste duo's op stap. Een klein deel van de mysteryshoppers deed (bijna) de hele veldwerkperiode mee, de meeste shoppers waren enkele weekenden inzetbaar. Studie/stage of andere weekendbanen waren meestal debet aan beperkte(re) inzetbaarheid. De studenten hebben bij TWZ een zodanig oproepcontract, dat ze zelf beslissen wanneer ze binnen hun contractperiode wel of niet werken. ZB| Planbureau had daardoor ondanks veelvuldig inventariseren weinig invloed op de beschikbaarheid van de mysteryshoppers. Dit is een belangrijk aandachtspunt voor vervolgonderzoek.

Naleving (1 van 12)

Naleving per gemeente

Van de 790 in Zeeland succesvol bezochte alcoholverstrekkers, leeft een derde (33%) de regels rond alcoholverkoop aan jongeren na.

Tabel 2. Naleving per gemeente (o.b.v. geslaagde bezoeken)*

	ja		nee		totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Borsele	7	29%	17	71%	24	100%
Goes	29	40%	44	60%	73	100%
Hulst	2	3%	61	97%	63	100%
Kapelle	11	42%	15	58%	26	100%
Middelburg	26	33%	54	68%	80	100%
Noord-Beveland	14	33%	29	67%	43	100%
Reimerswaal	27	69%	12	31%	39	100%
Schouwen-Duiveland	42	46%	49	54%	91	100%
Sluis	38	39%	60	61%	98	100%
Terneuzen	9	16%	48	84%	57	100%
Tholen	7	15%	41	85%	48	100%
Veere	32	36%	57	64%	89	100%
Vlissingen	13	22%	46	78%	59	100%
ZEELAND	257	33%	533	67%	790	100%

Bron: Nalevingsonderzoek (ZB, 2018-2019)

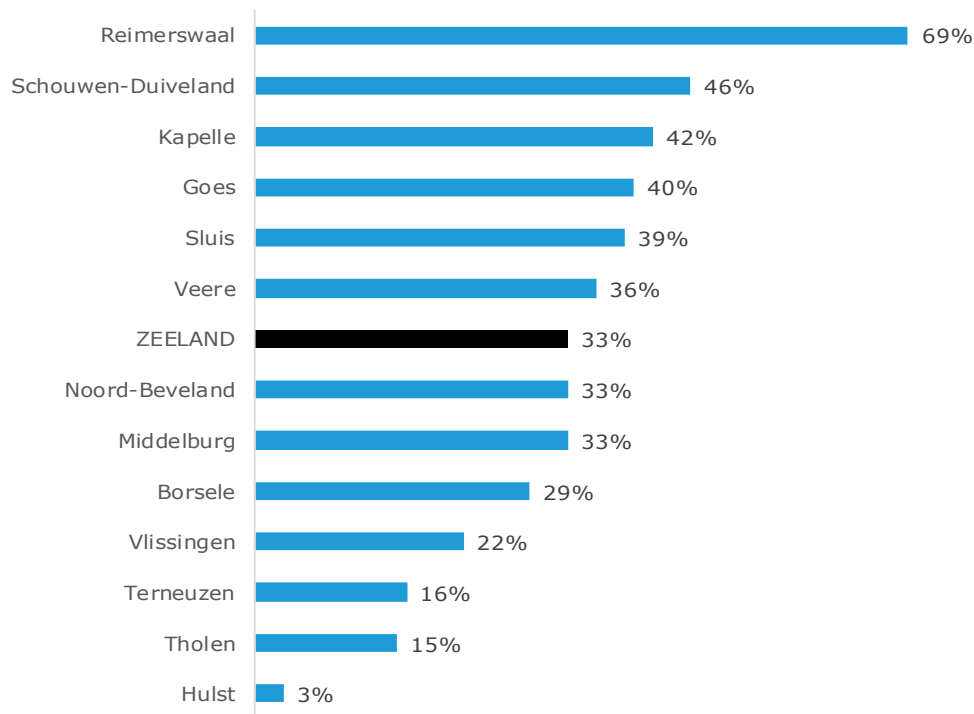
**lage absolute aantallen zijn mogelijk niet representatief, zie voor meer informatie de onderzoeksverantwoording*

Naleving (2 van 12)

Naleving per gemeente

Vergeleken met de overige Zeeuwse gemeenten hebben Reimerswaal en Schouwen-Duiveland de hoogste naleefpercentages (resp. 69% en 46%). Hulst, Tholen en Terneuzen hebben de laagste naleefpercentages.

Grafiek 1. Naleefpercentage (o.b.v. geslaagde bezoeken)*

*lage absolute aantallen zijn mogelijk niet representatief, zie voor meer informatie de onderzoeksverantwoording

Naleving (3 van 12)

Naleving per soort bedrijf

Supermarkten en slijterijen (resp. bijna de helft en ruim de helft) leven de regels rond alcoholverkoop aan jongeren beter na dan de commerciële horeca (bijna een derde) en de paracommercie (een vijfde).

Tabel 3. Naleving per soort bedrijf (o.b.v. geslaagde bezoeken)*

	ja		nee		totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
supermarkt	55	45%	66	55%	121	100%
slijterij	35	52%	32	48%	67	100%
commerciële horeca	143	30%	340	70%	483	100%
paracommercie	24	20%	95	80%	119	100%
totaal	257	33%	533	67%	790	100%

Bron: Nalevingsonderzoek (ZB, 2018-2019)

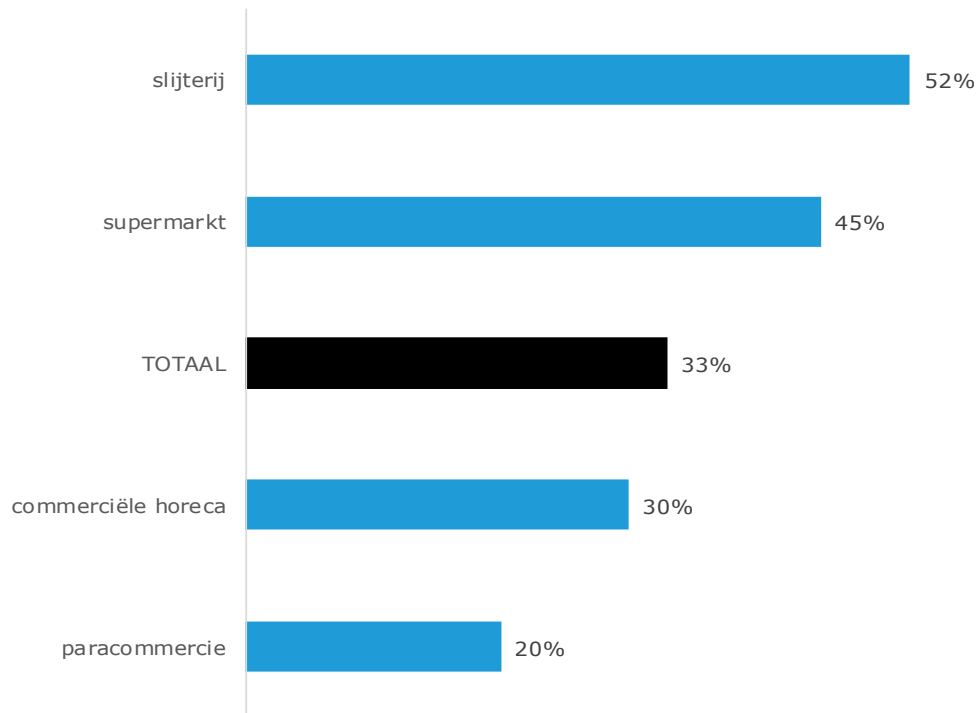
**lage absolute aantallen zijn mogelijk niet representatief, zie voor meer informatie de onderzoeksverantwoording*

Naleving (4 van 12)

Naleving per soort bedrijf

De paracommercie, in dit onderzoek vooral bestaand uit sportkantines en voor een beperkt deel uit culturele accommodaties zoals dorpshuizen, heeft het laagste naleefpercentage (20%).

Grafiek 2. Naleefpercentage per soort bedrijf (o.b.v. geslaagde bezoeken)*

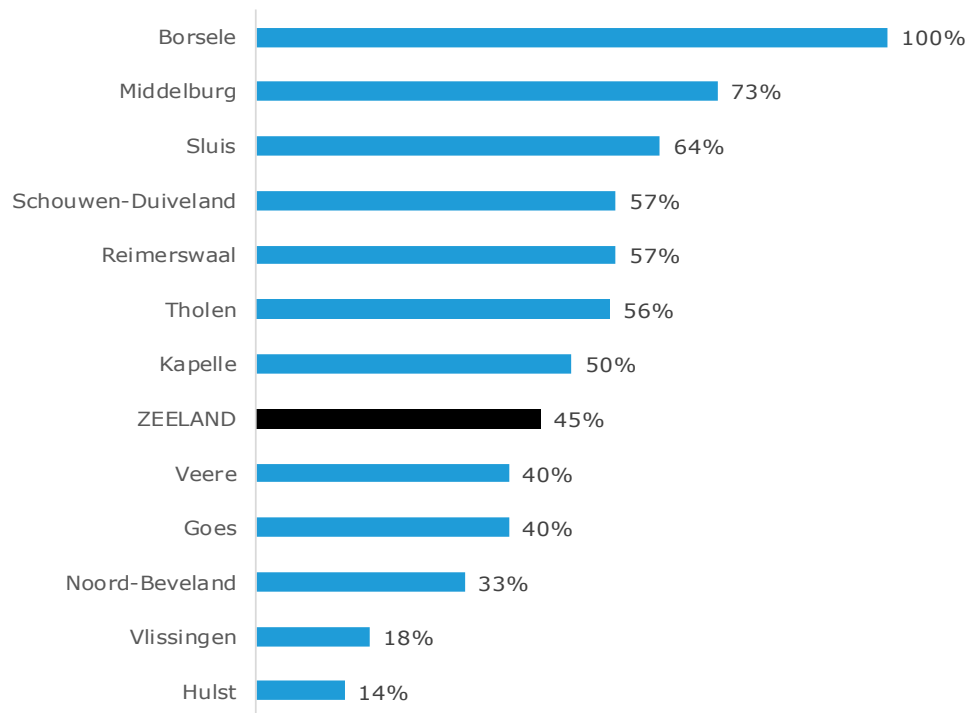
**lage absolute aantallen zijn mogelijk niet representatief, zie voor meer informatie de onderzoeksverantwoording*

Naleving (5 van 12)

Naleving per soort bedrijf per gemeente - supermarkten

Vergeleken met de overige Zeeuwse gemeenten, leven de supermarkten in de gemeenten Borsele, Middelburg en Sluis de verkoopregels het beste na. In de gemeenten Hulst, Vlissingen en Noord-Beveland scoren de supermarkten het slechtst.

Grafiek 3. Naleefpercentage - SUPERMARKTEN (o.b.v. geslaagde bezoeken)*

*lage absolute aantallen zijn mogelijk niet representatief, zie voor meer informatie de onderzoeksverantwoording

Naleving (6 van 12)

Naleving per soort bedrijf per gemeente - supermarkten

Deze tabel is hier weergegeven om de aantallen bij de percentages te laten zien. Terneuzen ontbreekt in deze tabel, omdat daar voor dit onderzoek in 2018/2019 geen supermarkten zijn bezocht.

Tabel 4. Naleving per gemeente - SUPERMARKTEN (o.b.v. geslaagde bezoeken)*

	ja		nee		totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Borsele	5	100%	0	0%	5	100%
Goes	4	40%	6	60%	10	100%
Hulst	2	14%	12	86%	14	100%
Kapelle	2	50%	2	50%	4	100%
Middelburg	8	73%	3	27%	11	100%
Noord-Beveland	3	33%	6	67%	9	100%
Reimerswaal	4	57%	3	43%	7	100%
Schouwen-Duiveland	8	57%	6	43%	14	100%
Sluis	7	64%	4	36%	11	100%
Tholen	5	56%	4	44%	9	100%
Veere	4	40%	6	60%	10	100%
Vlissingen	3	18%	14	82%	17	100%
ZEELAND	55	45%	66	55%	121	100%

Bron: Nalevingsonderzoek (ZB, 2018-2019)

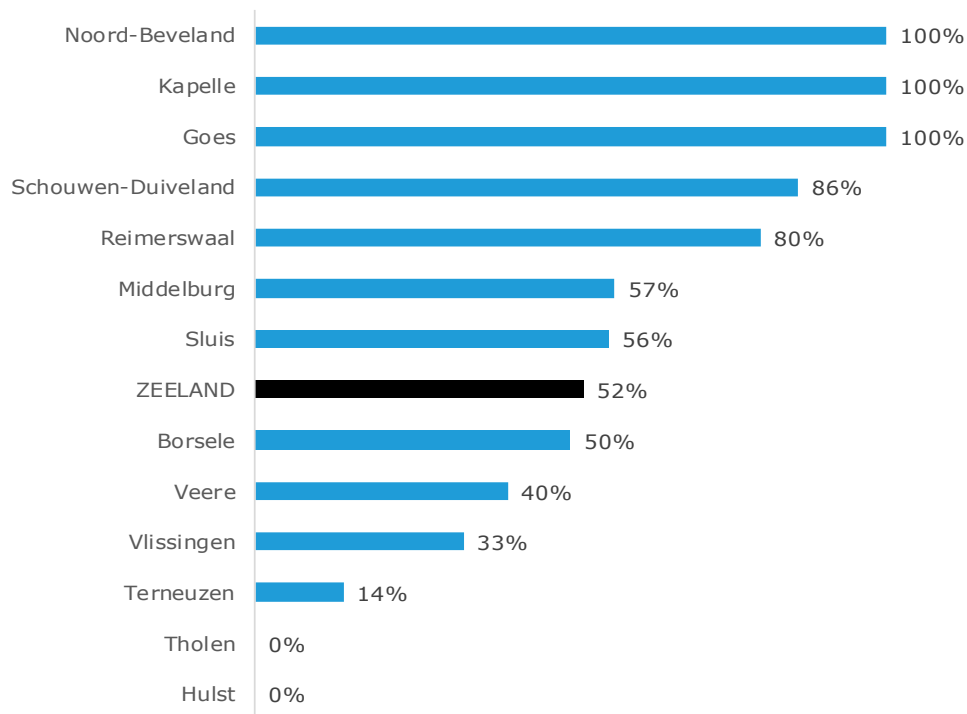
*lage absolute aantallen zijn mogelijk niet representatief, zie voor meer informatie de onderzoeksverantwoording

Naleving (7 van 12)

Naleving per soort bedrijf per gemeente - slijterijen

Alle slijterijen in de gemeenten Noord-Beveland, Kapelle en Goes leven de regels voor alcoholverkoop aan jongeren na. Zij scoren daarmee het beste van alle gemeenten. In de gemeenten Hulst, Tholen en Terneuzen scoren de slijterijen het slechtst.

Grafiek 4. Naleefpercentage – SLIJTERIJEN (o.b.v. geslaagde bezoeken)*

**lage absolute aantallen zijn mogelijk niet representatief, zie voor meer informatie de onderzoeksverantwoording*

Naleving (8 van 12)

Naleving per soort bedrijf per gemeente - slijterijen

Deze tabel is hier weergegeven om de aantallen bij de percentages te laten zien.

Tabel 5. Naleving per gemeente - SLIJTERIJEN (o.b.v. geslaagde bezoeken)*

	ja		nee		totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Borsele	1	50%	1	50%	2	100%
Goes	5	100%	0	0%	5	100%
Hulst	0	0%	6	100%	6	100%
Kapelle	3	100%	0	0%	3	100%
Middelburg	4	57%	3	43%	7	100%
Noord-Beveland	2	100%	0	0%	2	100%
Reimerswaal	4	80%	1	20%	5	100%
Schouwen-Duiveland	6	86%	1	14%	7	100%
Sluis	5	56%	4	44%	9	100%
Terneuzen	1	14%	6	86%	7	100%
Tholen	0	0%	3	100%	3	100%
Veere	2	40%	3	60%	5	100%
Vlissingen	2	33%	4	67%	6	100%
ZEELAND	35	52%	32	48%	67	100%

Bron: Nalevingsonderzoek (ZB, 2018-2019)

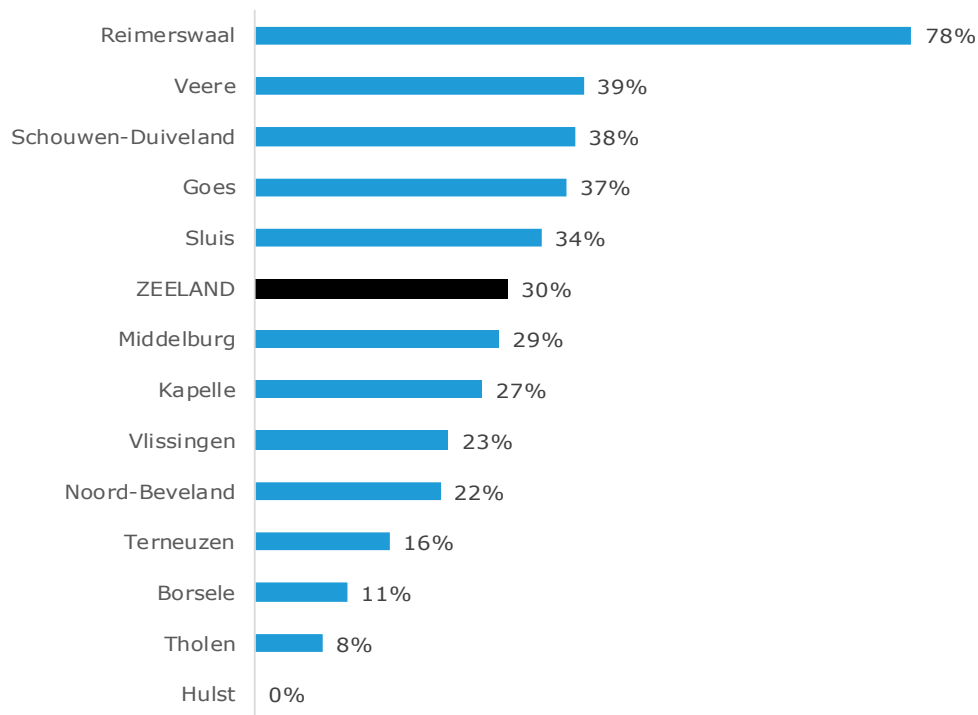
*lage absolute aantallen zijn mogelijk niet representatief, zie voor meer informatie de onderzoeksverantwoording

Naleving (9 van 12)

Naleving per soort bedrijf per gemeente – commerciële horeca

Vergeleken met de overige Zeeuwse gemeenten, leeft de commerciële horeca in de gemeente Reimerswaal de verkoopregels het beste na. In de gemeenten Hulst, Tholen, Borsele en Terneuzen scoort de commerciële horeca het slechtst.

Grafiek 5. Naleefpercentage – COMMERCIEËLE HORECA (o.b.v. geslaagde bezoeken)*

*lage absolute aantallen zijn mogelijk niet representatief, zie voor meer informatie de onderzoeksverantwoording

Naleving (10 van 12)

Naleving per soort bedrijf per gemeente – commerciële horeca

Deze tabel is hier weergegeven om de aantallen bij de percentages te laten zien.

Tabel 6. Naleving per gemeente – COMMERCIEËLE HORECA (o.b.v. geslaagde bezoeken)*

	ja		nee		totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Borsele	1	11%	8	89%	9	100%
Goes	17	37%	29	63%	46	100%
Hulst	0	0%	33	100%	33	100%
Kapelle	4	27%	11	73%	15	100%
Middelburg	14	29%	35	71%	49	100%
Noord-Beveland	6	22%	21	78%	27	100%
Reimerswaal	14	78%	4	22%	18	100%
Schouwen-Duiveland	23	38%	38	62%	61	100%
Sluis	24	34%	47	66%	71	100%
Terneuzen	5	16%	26	84%	31	100%
Tholen	2	8%	24	92%	26	100%
Veere	26	39%	40	61%	66	100%
Vlissingen	7	23%	24	77%	31	100%
ZEELAND	143	30%	340	70%	483	100%

Bron: Nalevingsonderzoek (ZB, 2018-2019)

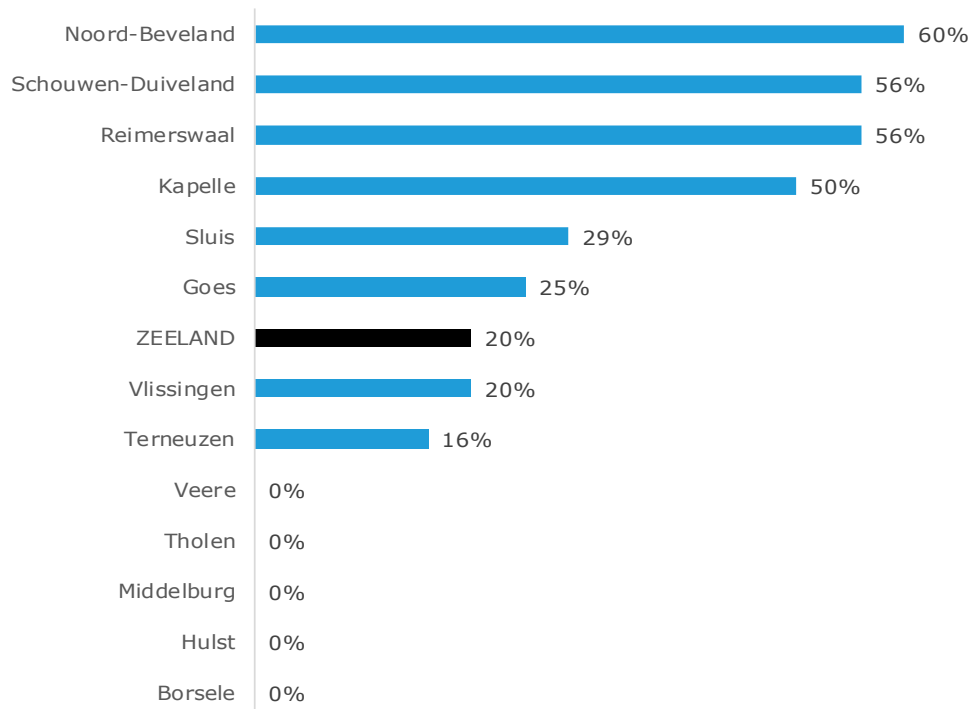
*lage absolute aantallen zijn mogelijk niet representatief, zie voor meer informatie de onderzoeksverantwoording

Naleving (11 van 12)

Naleving per soort bedrijf per gemeente – paracommercie

Vergeleken met de overige Zeeuwse gemeenten, leeft de paracommercie in de gemeenten Noord-Beveland, Schouwen-Duiveland, Reimerswaal en Kapelle de verkoopregels het beste na. In de gemeenten Borsele, Hulst, Middelburg, Tholen en Veere scoort de paracommercie het slechtst.

Grafiek 6. Naleefpercentage – PARACOMMERCIE (o.b.v. geslaagde bezoeken)*

*lage absolute aantallen zijn mogelijk niet representatief, zie voor meer informatie de onderzoeksverantwoording

Naleving (12 van 12)

Naleving per soort bedrijf per gemeente – paracommercie

Deze tabel is hier weergegeven om de aantallen bij de percentages te laten zien.

Tabel 7. Naleving per gemeente - PARACOMMERCIE (o.b.v. geslaagde bezoeken)*

	ja		nee		totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Borsele	0	0%	8	100%	8	100%
Goes	3	25%	9	75%	12	100%
Hulst	0	0%	10	100%	10	100%
Kapelle	2	50%	2	50%	4	100%
Middelburg	0	0%	13	100%	13	100%
Noord-Beveland	3	60%	2	40%	5	100%
Reimerswaal	5	56%	4	44%	9	100%
Schouwen-Duiveland	5	56%	4	44%	9	100%
Sluis	2	29%	5	71%	7	100%
Terneuzen	3	16%	16	84%	19	100%
Tholen	0	0%	10	100%	10	100%
Veere	0	0%	8	100%	8	100%
Vlissingen	1	20%	4	80%	5	100%
ZEELAND	24	20%	95	80%	119	100%

Bron: Nalevingsonderzoek (ZB, 2018-2019)

*lage absolute aantallen zijn mogelijk niet representatief, zie voor meer informatie de onderzoeksverantwoording

Conclusies Nalevingsonderzoek 2018/2019

- Van de 790 in 2018/2019 succesvol bezochte alcoholverstrekkers in Zeeland, leeft een derde (33%) de regels rond alcoholverkoop aan jongeren na.
- Vergeleken met de overige Zeeuwse **gemeenten** scoren Reimerswaal en Schouwen-Duiveland de hoogste naleefpercentages (resp. 69% en 46%). Hulst, Tholen en Terneuzen scoren het laagst.
- Kijkend naar de **soorten alcoholverstrekkers**, scoren supermarkten en slijterijen (resp. bijna de helft en ruim de helft) hoger dan de commerciële horeca (bijna een derde) en de paracommercie (een vijfde).
- In de scores naar **soorten alcoholverstrekkers per gemeente / hoogste naleefpercentages** komen de eerdergenoemde scores van Reimerswaal en Schouwen-Duiveland terug. Beide gemeenten scoren in alle vier de categorieën alcoholverstrekkers relatief hoog. Reimerswaal valt extra op met een naleefpercentage bij de commerciële horeca (78%) dat ver uitsteekt boven de rest (Veere, Schouwen-Duiveland en Goes volgen met resp. 39, 38 en 37%).
- In de scores naar **soorten alcoholverstrekkers per gemeenten / laagste naleefpercentages** komen de eerdergenoemde scores van Hulst en Tholen terug. Hulst scoort in alle vier de categorieën het laagste naleefpercentage. Tholen scoort bij drie van de vier soorten alcoholverstrekkers zeer laag.